

Prietenele noastre geniale

Fiecare dintre noi a avut sau a fost o prietenă genială. În copilărie, în adolescență și, mai târziu, în toți anii în care ne-am plăsmuit emotiv, în care ne-am simțit, pe rând, vulnerabile și invincibile, în care, dimineața am fi mutat munții din loc, pentru un bărbat, iar noaptea, am fi prăvălit munții peste el, să moară strivit sub povara disperării noastre; în toți anii în care înghesuiam vise prin toate ungherele sufletului, le rătăceam, atunci când ne pierdeam pe noi înșine, pentru ca, mai apoi, să le regăsim și să le spulberăm într-o secundă de luciditate, sau de nebunie; în anii în care orele se măsurau în așteptări, iar clipele, în regăsiri, în care locurile aveau conturul gândurilor noastre și străzile aveau numele umbrelor locuite; în toți anii aceia, în viața fiecăreia dintre noi, a existat o prietenă genială.

A mea era, cu adevărat, genială. Vorbeam ore întregi despre stele, constelații, astronomie și astrofizică, despre filosofie și istorie, despre cărți și eroi, despre Dumnezeu, Biblie și parabole. Citeam aceleași cărți, vedeam aceleași filme, stăteam una lângă alta la cursuri, în bibliotecă, la examene și visam împreună, în timp ce mărșuiam, cu pușca în spinare, prin lanurile de porumb, în convocare (am făcut și armata, pe vremea când studentele făceau armată, în anii '80!). De multe ori nu o înțelegeam. Rareori se întâmpla ca ea să nu mă înțeleagă pe mine. Cu o prietenă genială, prietenia e, întotdeauna, imperfectă, complicată și dureroasă, așa cum a fost și a noastră.

Când am citit *Prietena mea genială*, a Elenei Ferrante, m-am gândit la F. Sunt convinsă că nu sunt singura care, citind cartea, s-a simțit copleșită de amintiri și căreia i s-a făcut, brusc, dor, de *prietena ei genială*.

Lila și Lenù, protagonistele, sunt atât de bine caracterizate, încât au viață proprie și au capacitatea de a provoca în cititori senzația că își răsfoiesc propria poveste. Nu sunt niciodată banale, nu devin victime ale clișeeilor și ale slăbiciunilor, sunt autentice, puternice și credibile, de la început până la sfârșit. Fiecare are propria identitate, dar fiecare se identifică, adesea, cu cealaltă. Aparent, este vorba despre eternul conflict dintre rațiune și simțire, una e impulsivă, pasională, intuitivă, cealaltă e disciplinată, "obtuză" emotiv, prea rațională. Eternul conflict care există înăuntrul fiecăruia dintre noi. Scriitoarea explorează, fără filtri și fără jumătăți de măsură, granița invizibilă dintre iubirea aproape viscerală și invidia destructivă, care le leagă pe cele două prietene, care le apropie și le îndepărtează mereu, pe parcursul anilor. Pe măsură ce narațiunea devine tot mai complexă și mai enigmatică, începi să te întrebi: *Cine e, de fapt, prietena genială, Lila sau Lenù?*

Așa cum peste 4 milioane de cititori din întreaga lume se întreabă, de ani buni, *Cine e Elena Ferrante?*

Despre ea se știe doar că și-a petrecut copilăria și tinerețea la Napoli, unde este plasată și acțiunea tetralogiei. Încă din 1991, când a publicat primul roman, *La frantumaglia*, a decis să semneze cu pseudonim, să nu

participe la niciun eveniment de promovare și să fie interviuată doar prin email. Autoarea a considerat că, cel care scrie o carte, ar trebuie să rămână în umbră, astfel încât cititorii să stabilească o relație directă cu povestea și cu personajele, fără să fie influențați de autor. *Odată ce sunt scrise, cărțile nu mai au nevoie de autorii lor*, spunea Elena Ferrante acum 25 de ani, reușind să rămână în anonimat în toți acești ani.

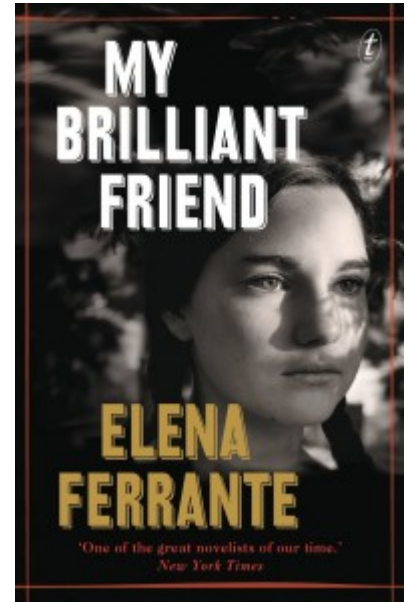
Tocmai acest mister a contribuit la nașterea unui adevărat fenomen mondial și a unui caz literar fără precedent.

Se vorbește mult despre fenomenul de “dependență psihologică” pe care îl provoacă romanele scriitoarei napolitane. Americanii i-au dat și un nume: *Ferrante fever*. Este vorba despre acea senzație de gol interior și de nostalgie pe care o simt cititorii, în momentul în care au terminat unul dintre volumele tetralogiei și se întreabă când când va apărea următorul? Am și eu câteva “cazuri” în familie, deci pot confirma teoria psihologilor în ceea ce privește modul în

care romanele Elenei Ferrante se insinuează în sufletul și în mintea cititorilor.

Trebuie să recunosc că am citit *Prietena mea genială* în România, la recomandarea mamei mele, care aflase despre *ferantemania* de la o prietenă, din Franța, care devenise dependentă și aștepta, cu sufletul la gură, publicarea fiecărui volum. Mama a fost surprinsă că nu citisem, încă nimic, mai ales că locuiesc la Napoli, însă, știți cum e, *nimeni nu e profet în țara lui*, și nici Elena Ferrante nu e foarte apreciată de critică, în Italia. Unii susțin că nu e o scriitoare, ci o naratoare, că stilul e banal și deloc surprinzător, alții vorbesc despre o formă de *narcisism literar* și despre *uniformizare stilistică*. Unii critici explică succesul enorm avut în Statele Unite (peste 1,5 milioane de cărți vândute), prin traducerea excelentă, care *dă strălucire stilului lipsit de originalitate al autoarei*. Ceea ce pot spune eu e că, citind *Prietena mea genială* mai întâi în română, și apoi în original, parcă am apreciat mai mult traducerea.

Elena Ferrante, oricine ar fi ea, sau el, a vândut peste 4 milioane de volume în întreaga lume, a ocupat primele locuri în topul celor mai bune cărți în Anglia, Danemarca, Norvegia, Suedia, Spania și Olanda. Hillary Clinton a definit-o *hipnotizantă*, iar Nicole Kidman, *extraordinară*. *The Guardian* descrie romanele drept „*unele dintre cele mai entuziasmante scrieri din literatura contemporană*”, iar *Time* a inclus-o pe Elena Ferrante printre cele mai influente 100 de personalități din lume. În Statele Unite, cărțile ei sunt considerate, de către unii, *ultimul accesoriu la modă în Mahattan*.

Tetralogia napolitană (care cuprinde *Prietena mea genială*, *Povestea noului nume*, *Cei care pleacă și cei ce rămân* și *Povestea copilei pierdute*) va deveni, curând, un serial internațional de televiziune, care se va intitula *The Neapolitan Novels*. Pentru o vreme, cititorii nu se vor mai întreba *cine e Elena Ferrante*, ci care actori vor face parte din distribuție și, mai ales, cine le va interpreta pe Lila și Lenù?